

РОЛЬ ЕЛЕКТРОННИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВИХ І НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Яськова Н.В.

Лабжинський Ю.А.

Інститут цифровізації освіти НАПН України, Київ

Анотація. У статті розглядається роль електронних соціальних мереж (далі – ЕСМ) у розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників. В умовах швидкої цифровізації освітнього середовища електронні платформи стають важливими інструментами для професійного розвитку, обміну знаннями та колективної роботи. Аналізуються переваги використання соціальних мереж для спілкування між науковцями, обміну досвідом та створення спільнот за інтересами. Особлива увага приділяється впливу таких платформ на формування нових навичок, необхідних для успішної діяльності у сучасному науковому середовищі. Дослідження підтверджує, що активна участь у електронних соціальних мережах сприяє не тільки підвищенню рівня цифрової грамотності, а й зміцненню професійних зв'язків, що є критично важливим для розвитку наукової кар'єри.

Ключові слова: *електронні соціальні мережі, цифрова компетентність, наукові працівники, науково-педагогічні працівники, професійний розвиток, обмін знаннями, колективна робота, цифрова грамотність, професійні зв'язки, наукова кар'єра.*

Нині, електронні соціальні мережі відіграють кілька важливих ролей у розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників, зокрема вони виступають платформою для обміну знаннями. Електронні соціальні мережі дозволяють науковцям ділитися своїми дослідженнями, ідеями та досягненнями з широкою аудиторією, що сприяє більшому поширенню знань.

Варто наголосити, що електронні соціальні мережі забезпечують легкий доступ до наукових публікацій, конференцій та навчальних матеріалів, що допомагає науковцям залишатися в курсі актуальних тенденцій. А також полегшують комунікацію між науковцями, що важливо для обговорення ідей, отримання зворотного зв'язку та вдосконалення досліджень.

Таким чином, електронні соціальні мережі є важливим інструментом у розвитку цифрової компетентності, що допомагає науковим працівникам адаптуватися до нових викликів у своїй сфері.

Проаналізувавши особливості застосування електронних соціальних мереж, доцільно виділити такі переваги їх використання для спілкування між науковцями, обміну досвідом та створення спільнот за інтересами:

1. **Глобальний доступ:** Соціальні мережі надають можливість науковцям з різних країн і регіонів спілкуватися та ділитися ідеями, що сприяє міжнародній співпраці.

2. **Швидка комунікація:** Завдяки миттєвому обміну повідомленнями та можливостям коментування, науковці можуть оперативнo обговорювати результати досліджень і отримувати зворотний зв'язок.

3. **Створення тематичних спільнот:** Науковці можуть створювати та приєднуватися до груп за інтересами, що дозволяє зосередитися на специфічних темах і обговорювати їх у колі однодумців.

4. **Обмін ресурсами:** Соціальні мережі спрощують доступ до наукових статей, публікацій та інших ресурсів, що дозволяє збагачувати знання та досвід.

5. **Спільні проекти та колаборації:** Вони сприяють налагодженню контактів для співпраці над спільними дослідженнями та проектами, що може призвести до нових наукових досягнень.

6. **Підтримка професійного розвитку:** Науковці можуть отримувати доступ до інформації про конференції, семінари та навчальні курси, що допомагає розвивати свої навички.

7. **Обговорення нових ідей:** Соціальні мережі створюють платформу для генерації та обговорення нових ідей, що може стимулювати інноваційні дослідження.

8. **Зворотний зв'язок:** Науковці можуть отримувати конструктивну критику та рекомендації від колег, що покращує якість їхньої роботи.

9. **Актуальність інформації:** Соціальні мережі дозволяють залишатися в курсі останніх наукових новин і тенденцій, що є важливим для професійної діяльності.

Ці переваги підкреслюють важливість електронних соціальних мереж як інструмента для розвитку наукової спільноти та покращення співпраці між науковцями.

Для розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників доцільно застосовувати різноманітні електронні соціальні мережі. Їх переваги наведено в табл.1.

Табл. 1

Переваги застосування електронних соціальних мереж для розвитку цифрової компетентності

Тип ЕСМ	Приклад ЕСМ	Переваги
Професійні мережі	LinkedIn, ResearchGate	<ul style="list-style-type: none">▪ Налагодження контактів у професійній сфері.▪ Обмін знаннями та досвідом, що допомагає в розвитку спеціалізованих навичок.▪ Доступ до інформації про вакансії та можливості для кар'єрного зростання.
Наукові мережі	Academia.edu, Mendeley	<ul style="list-style-type: none">▪ Доступ до наукових публікацій та ресурсів, що сприяє самоосвіті.▪ Можливість публікації власних досліджень та отримання зворотного зв'язку.▪ Формування професійних спільнот для обговорення актуальних тем.
Групи за інтересами	Facebook Groups, Reddit	<ul style="list-style-type: none">▪ Спілкування з людьми, що мають спільні інтереси, що сприяє розвитку комунікаційних навичок.▪ Обмін ресурсами та інформацією, що підвищує обізнаність у різних темах.▪ Підтримка та обговорення нових ідей.
Мережі для	YouTube,	<ul style="list-style-type: none">▪ Розвиток навичок створення та

обміну контентом	Medium	поширення контенту. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Залучення уваги до наукових тем через відео та статті. ▪ Можливість отримання зворотного зв'язку від аудиторії.
Соціальні мережі загального призначення	Facebook, Twitter	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Широкий доступ до інформації та актуальних новин. ▪ Можливість обговорення важливих тем у реальному часі. ▪ Розвиток навичок цифрового спілкування та ведення дискусій
Візуальні мережі	Instagram, Pinterest	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Розвиток навичок візуального спілкування. ▪ Ефективне представлення наукових даних через графіку та інфографіку. ▪ Залучення нової аудиторії до наукових тем.

Кожен з цих видів мереж відіграє важливу роль у розвитку цифрової компетентності, надаючи можливості для навчання, спілкування та професійного зростання.

Проаналізувавши електронні мережі, доцільно описати їх відмінності. Так, професійні та наукові мережі орієнтовані на фахівців, тоді як групи за інтересами і соціальні мережі загального призначення можуть залучати ширшу аудиторію. Також наукові мережі дозволяють завантажувати публікації, а мережі для обміну контентом фокусуються на створенні та поширенні відео чи статей. Професійні мережі фокусуються на кар'єрі, тоді як візуальні мережі — на естетичному представленні. Ці відмінності допомагають користувачам вибрати найбільш відповідну платформу для своїх потреб і цілей.

Вибір електронної соціальної мережі дійсно залежить від цілей, інтересів і потреб наукових і науково-педагогічних працівників.

Для професійного розвитку та кар'єрного зростання, а також для розширення професійної мережі та обміну досвідом, LinkedIn є найкращим вибором. Ця платформа дозволяє налагоджувати контакти з колегами, шукати вакансії та ділитися досягненнями.

Для поширення наукових досліджень, їх популяризації та обговорення, доцільно використовувати ResearchGate або Academia.edu. Ці мережі сприяють обміну науковими публікаціями, дозволяють отримувати зворотний зв'язок від колег і знаходити партнерів для спільних досліджень.

Таким чином, вибір платформи має бути обумовлений конкретними цілями та необхідностями у професійній діяльності.

Електронні соціальні мережі відіграють важливу роль у розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників, сприяючи обміну знаннями, налагодженню контактів і професійному розвитку. Вибір конкретної соціальної мережі повинен базуватися на цілях і потребах користувача. Для кар'єрного зростання та професійного розвитку доцільно використовувати LinkedIn, тоді як для обміну науковими публікаціями — ResearchGate або Academia.edu.

Кожен тип соціальної мережі має свої специфічні переваги, які допомагають користувачам у досягненні своїх професійних цілей. Це включає доступ до широкого кола фахівців, можливість ділитися дослідженнями та отримувати конструктивний зворотний зв'язок. Використання електронних соціальних мереж сприяє розвитку навичок цифрової грамотності, що є важливим для успішної наукової діяльності в сучасному світі.

У міру розвитку технологій і змін у професійній сфері, значення електронних соціальних мереж для науковців лише зростатиме, що відкриває нові можливості для співпраці та обміну знаннями.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуревич Р. Інтернет і його соціальні мережі в сфері освіти: напрями використання. Зб. наук. пр. III Міжнар. наук.-практ. конф. «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи». С. 52-56. Доступно: http://ubgd.lviv.ua/konferenc-/kon_ikt/plen_zasid/Gurevuch.pdf.

2. Іванова С. М., Кільченко А. В., Лабжинський Ю. А., Лупаренко Л. А., Новицька Т. Л., Одуд О. А., Спірін О. М., Ткаченко В. А., Шиненко М. А., Яцишин А. В. Інформаційно-аналітична підтримка педагогічних досліджень на основі електронних систем відкритого доступу: посібник. за наук. ред. проф. Спіріна О. М.; Ін-т інформ. технол. і засобів навч. НАПН України. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2019. 157 с.

3. Яськова Н. В. Розвиток інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами мережі Facebook. Звітна наук. конф. ІТЗН НАПН України, присвячена 20-річчю ІТЗН НАПН: матеріали наук.-практ. конф., 07 лют. 2020 р. К.: ІТЗН НАПН України, 2020. С. 112-114. Доступно: <https://lib.iitta.gov.ua/720700/>.

4. Яськова Н.В. Аналіз використання інформаційно-цифрових технологій для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень. Звітна наук. конф. ІТЗН НАПН України: матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 11 лют. 2021 р. К.: ІТЗН НАПН України, 2021. С. 94-96. Доступно: <https://lib.iitta.gov.ua/724023>

5. Яськова Н.В. Вітчизняний і зарубіжний досвід використання електронних соціальних мереж RESEARCHGATE ТА ACADEMIA.EDU для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень. Неперервна освіта нового сторіччя: досягнення та перспективи: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 13-15 травня 2021 р., Запоріжжя: ЗОІППО. С. 1-4. Доступно: https://drive.google.com/file/d/1pR6-owrjeggsEZLDfuE7eTik_7Ty5okJ/view

6. Яськова Н. В. Рекомендації щодо використання електронних соціальних мереж для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників. VII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців: матеріали наук.-практ. конф., 21 трав. 2020 р. К.: Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. С. 87-88. Доступно: <https://lib.iitta.gov.ua/720526/>.

7. Яцишин А. В. Застосування віртуальних соціальних мереж для потреб загальної середньої освіти. Інформаційні технології в освіті. 2014. №19. С. 119–126.

8. Яцишин А.В., Яськова Н.В. Використання електронних соціальних мереж у роботі з обдарованими учнями. [Освіта та розвиток обдарованої особистості](#). 2016. № 8. С. 9-16.

THE ROLE OF ELECTRONIC SOCIAL NETWORKS IN THE DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCE AMONG RESEARCHERS AND ACADEMIC STAFF

Yaskova N.V.

Labzhynskiy Yu.A.

Institute for Digitalisation of Education of the NAES of Ukraine, Kyiv

Abstract. This article examines the role of electronic social networks (ESN) in the development of digital competence among researchers and academic staff. In the context of rapid digitalization of the educational environment, electronic platforms are becoming essential tools for professional development, knowledge exchange, and collaborative work. The advantages of using social networks for communication among scientists, sharing experiences, and creating interest-based communities are analyzed. Special attention is given to the impact of these platforms on the formation of new skills necessary for successful activity in the modern scientific environment. The research confirms that active participation in electronic social networks not only enhances digital literacy but also strengthens professional connections, which are critical for the development of a scientific career.

Keywords: *electronic social networks, digital competence, researchers, academic staff, professional development, knowledge exchange, collaborative work, digital literacy, professional connections, scientific career.*